

Vergaderjaar 2022–2023

31 936

Luchtvaartbeleid

Nr. 994

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 september 2022

Hierbij bied ik u de tweede rapportage aan over de voortgang van de voorbereiding van de luchthavenbesluiten voor de vliegbases Woensdrecht, Gilze-Rijen en De Peel.

Deze rapportage vloeit voort uit de Wet van 2 juni 2021, houdende verlenging van de termijn gedurende welke aanwijzingen krachtens de Luchtvaartwet van militaire luchtvaartterreinen hun geldigheid behouden en invoering van een jaarlijkse rapportageplicht (Stb. 2021, nr. 282) en betreft de luchtvaartterreinen waarvoor volgens de Luchtvaartwet nu nog een aanwijzing geldt. Vorig jaar ontving u de eerste rapportage (Kamerstuk 31 936, nr. 877).

Zoals gemeld in de eerste rapportage introduceerde de Wet luchtvaart nieuwe regelgeving waarbij voor burgerluchthavens en voor militaire luchthavens een luchthavenbesluit moet worden vastgesteld. In een luchthavenbesluit worden regels gesteld voor het gebruik van het gebied als luchthaven en voor beperkingengebieden rondom de luchthaven, in verband met geluidbelasting en vliegveiligheid. Voor vijf vliegbases is inmiddels een luchthavenbesluit vastgesteld en in werking getreden: De Kooy, Deelen, Eindhoven, Leeuwarden en Volkel. De luchthavenbesluiten voor de vliegbases Woensdrecht, Gilze-Rijen en De Peel zijn nog in voorbereiding.

Deze tweede rapportage beschrijft de voortgang van de voorbereiding van de luchthavenbesluiten sinds de eerste rapportage van september 2021. Ook gaat de rapportage in op de overgang van Ke naar Lden als geluidbeoordelingsmaat voor de militaire vliegvelden en wat er in dit dossier is gebeurd sinds september 2021. Deze tweede rapportage informeert u ook over de voorbereiding van het Besluit beperkingengebied buitenlandse luchthaven Geilenkirchen, die binnenkort begint.

Algemeen

De voorbereiding van een luchthavenbesluit doorloopt een aantal formele stappen die voorzien in een zorgvuldig voorbereid besluit. In deze procedure wordt onderzoek gedaan naar de gevolgen van de activiteiten op de luchthaven voor de leefomgeving en krijgen belanghebbende partijen de gelegenheid hun inbreng in de voorbereiding te leveren. De belangrijkste stappen zijn:

- De ter inzagelegging van de plannen voor de milieueffectrapportage in de vorm van een concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau, waarop zienswijzen en adviezen kunnen worden ingediend, die vervolgens in een reactienota worden beantwoord.
- De opstelling van het milieueffectrapport (MER).
- De bespreking van het MER en het ontwerp-luchthavenbesluit met betrokken provincies en gemeenten en de ter inzagelegging van deze documenten, met opnieuw de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen, gevolgd door een reactienota van Defensie. Het MER wordt voor advies aangeboden aan de Commissie voor de milieueffectrapportage.
- Het luchthavenbesluit wordt na instemming van de ministerraad voor advies aangeboden aan de Raad van State. Na verwerking van dat advies en vaststelling van het besluit door Z.M. de Koning wordt het definitieve luchthavenbesluit bekend gemaakt in het Staatsblad en via defensie.nl.

Woensdrecht

De formele procedure voor de voorbereiding van het luchthavenbesluit begon op 18 maart 2015 met de publicatie en de ter inzagelegging van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het Milieueffectrapport voor de luchthaven Woensdrecht. De reactie op de ingediende zienswijzen is in november 2015 gepubliceerd en toegezonden aan de indieners van zienswijzen. Sindsdien zijn de werkzaamheden gevorderd tot en met de uitvoering van de milieueffectrapportage. Het werk aan het luchthavenbesluit is na de opstelling van het Milieueffectrapport (MER) feitelijk stil komen te liggen vanwege beroepsprocedures over twee eerdere vergunningaanvragen op grond van de Wet natuurbescherming. Deze liggen nog ter behandeling bij de Raad van State. Ingevolge een eerdere gerechtelijke uitspraak moest Defensie een nieuw verkeersonderzoek laten doen. De resultaten van dit onderzoek liggen nu voor een reactie bij een aantal natuurorganisaties. Als deze reactie beschikbaar is, kan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Bevoegd Gezag, een besluit op bezwaar nemen. Dat besluit kan dan beschikbaar zijn voor het hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

De uitspraak van de Raad van State geeft hopelijk duidelijkheid over de aan te houden referentiesituatie. De referentiesituatie is de meest recente vergunning die bepaalt hoeveel stikstof nu mag worden uitgestoten. Voor vergunningaanvragen op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden de voorgenenomen activiteiten doorgerekend op de stikstofuitstoot die daarvan het gevolg is. De uitkomst van die berekening wordt vergeleken met de referentiesituatie. Als er sprake is van een toename, dan moeten maatregelen worden genomen in de sfeer van interne en/of externe saldering en natuurcompensatie om deze activiteiten en dus vergunningverlening toch mogelijk te maken.

Als de Afdeling Bestuursrechtspraak uitspraak heeft gedaan, dan kan de voorbereiding van een aanvraag voor een afrondende Wnb-vergunning worden afgemaakt. Vervolgens kan de voorbereiding van het luchthaven-

besluit weer worden opgepakt, beginnend met de actualisering van het MER voor het luchthavenbesluit. Het geactualiseerde MER en het ontwerppluchthavenbesluit zijn onderwerp van bestuurlijk overleg met de regio en worden vervolgens ter inzage gelegd. Na de verwerking van de zienswijzen en de adviezen van andere overheden wordt het luchthavenbesluit opgesteld en interdepartementaal behandeld. Met instemming van de ministerraad wordt het luchthavenbesluit dan voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Afhankelijk van het advies van de Raad van State kan het luchthavenbesluit worden vastgesteld door de Koning en worden gepubliceerd in het Staatsblad. Dit is overeenkomstig de procedure die voor alle luchthavenbesluiten wordt gevolgd.

Gilze-Rijen

De concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de milieueffectrapportage voor het luchthavenbesluit Gilze-Rijen heeft ter inzage gelegen van 3 juni tot en met 4 juli 2016. De definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de reactie op de ontvangen zienswijzen zijn vastgesteld op 15 december 2016. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft geadviseerd om in een aanvulling op het MER onder meer in te gaan op optimalisaties van helikopteractiviteiten. Het MER en het ontwerppluchthavenbesluit zijn met een openbare kennisgeving ter inzage gelegd van 22 januari tot en met 4 maart 2018. Hierop zijn ongeveer 800 zienswijzen ontvangen. Op 9 september 2020 heeft Defensie in de Informatienota naar aanleiding van zienswijzen over MER en ontwerppluchthavenbesluit Gilze-Rijen gereageerd op de zienswijzen.

Om te komen tot een gedragen luchthavenbesluit is Defensie onder leiding van een externe procesbegeleider in gesprek met omwonenden-vertegenwoordigers over de voorbereiding van het luchthavenbesluit Gilze-Rijen. Het overleg is erop gericht een aantal afspraken tussen partijen vast te leggen in een convenant. Dit betreft afspraken over onder andere aantallen vliegtuigbewegingen en vliegroutes, openingstijden van de vliegbasis en communicatie met omwonenden. Doel van deze afspraken is de overlast voor omwonenden zoveel mogelijk te beperken, rekening houdend met de taken en het functioneren van Defensie. Het is de bedoeling dat het convenant rond het einde van 2022 kan worden ondertekend.

Het luchthavenbesluit Gilze-Rijen zal nog enkele jaren op zich laten wachten, omdat eerder in 2020 is besloten voorrang te geven aan het luchthavenbesluit De Peel. Reden hiervoor is dat dan duidelijk is of de reserveveldfunctie jachtvliegtuigen op Gilze-Rijen kan vervallen. Door middel van het convenant ontstaat al eind dit jaar duidelijkheid of het mogelijk is voor de luchthaven Gilze-Rijen tot een gedragen luchthavenbesluit te komen. Bovendien biedt dit de mogelijkheid om een aantal maatregelen die de overlast beperken al in de praktijk te brengen nog voordat het luchthavenbesluit een feit is.

De Peel

In de Kamerbrief van 12 juni 2019 (Kamerstuk 31 936, nr. 638) is het voornemen gemeld om voor de vliegbasis De Peel een luchthavenbesluit voor te bereiden, om op termijn de vliegbasis te kunnen reactiveren. De wens tot reactivering van vliegbasis De Peel is ingegeven door de noodzaak om de benodigde geluidruimte te borgen voor oefening en training met jachtvliegtuigen. In het licht van de aanschaf van F-35 jachtvliegtuigen en de sluiting van drie militaire vliegbases in de afgelopen decennia, kan Defensie de bestaande geluidruimte die hoort bij vliegbasis De Peel niet missen. De concept-Notitie Reikwijdte en Detail-

niveau – Milieueffectrapportage luitenant-generaal Bestkazerne / Militaire luchthaven De Peel heeft ter inzage gelegen van 26 juni tot en met 21 augustus 2019. Deze termijn is vervolgens nog met twee weken verlengd vanwege de zomervakantie. Er zijn ruim 500 zienswijzen ingediend, die vooral kritisch zijn over het voornemen van Defensie. De Reactienota is op 13 december 2021 gepubliceerd en toegezonden aan de indieners van zienswijzen.

Met het oog op de voorgenomen reactivering van de vliegbasis De Peel is het afgelopen jaar gewerkt aan de uitwerking van de plannen. Deze plannen betreffen de vliegbasis, waar F-35's gaan opereren en helikopters blijven opereren, en de verdere ontwikkeling van het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando, dat onder andere een verdere intensivering van het werken met drones voorziet. Deze uitwerking is om twee redenen nodig. In de eerste plaats moet deze uitwerking leiden tot een behoeftestelling, die aan de Tweede Kamer wordt voorgelegd. In de tweede plaats is deze uitwerking nodig om berekeningen te kunnen maken voor de aanvraag van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) en voor de vernieuwing van de vergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voorheen de milieuvergunning genoemd.

In de Wnb-vergunning staat de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen activiteiten centraal. Zeker in De Peel met zijn zeer hoge reductiedoelstelling voor stikstof is de uitkomst van de stikstofberekening van groot belang. Daarom wordt nu eerst de stikstofberekening gemaakt. Naar verwachting kan rond de komende jaarwisseling de balans worden opgemaakt van de uitkomst van de berekening en mogelijke maatregelen in de sfeer van interne en/of externe saldering en natuurcompensatie.

Ondertussen zijn betrokken overheidspartijen – de provincies, de gemeenten en Defensie – met elkaar in gesprek over de beste manier om het overleg over alle relevante aspecten van de reactivering vorm te geven.

Geilenkirchen

Langs de Nederlandse grens liggen in Duitsland de luchthavens Weeze (Niederrhein), Brüggen en Geilenkirchen, die gevolgen hebben voor de ruimtelijke ordening op het Nederlandse grondgebied. De Wet luchtvaart schrijft voor dat voor elk van deze luchthavens een «besluit beperkingengebied buitenlandse luchthaven» wordt opgesteld, dat de grenzen van het Nederlandse deel van het beperkingengebied aangeeft en dat beperkingen bevat voor de bestemming en het gebruik van de grond binnen dit gebied. Dit nieuwe besluit zal in de plaats komen van het huidige Besluit zonering buitenlands luchtvaartterrein Zuid-Limburg van 1994. Defensie gaat hierover in overleg met de provincie en de betrokken gemeenten en zal binnen enkele maanden een startnotitie publiceren. De voorbereiding van dit besluit vergt ongeveer een jaar.

Overgang van Ke naar Lden als geluidbeoordelingsmaat

In de vorige rapportage is gemeld dat Defensie was begonnen met de voorbereiding van de overgang van Kosteneenheden (Ke) naar Lden als geluidbeoordelingsmaat voor alle militaire luchthavens in Nederland en voor het Nederlandse deel van het beperkingengebied van NAVO-vliegbasis Geilenkirchen. Uitgangspunt is dat deze overgang gelijkwaardig zal zijn, dat wil zeggen zonder nadelige consequenties voor de militaire operaties of voor de omgeving. De Commissie m.e.r. drong

eerder aan op deze transitie, omdat Lden volgens de Commissie een betrouwbaarder beeld geeft van de geluidhinder.

Afgelopen jaar zijn eerste gesprekken gevoerd met alle Commissies voor Overleg en Voorlichting Milieu en met de Commissie AWACS Limburg afzonderlijk en onlangs ook met vertegenwoordigers van al deze overlegfora gezamenlijk. Als eerstvolgende stap zal nu het Besluit Militaire Luchthavens, waarin nu nog de Kosteneenheden als geluidbeoordelingsmaat geldt, worden gewijzigd. Dit betreft vooral de regels waar woningen en andere geluidgevoelige gebouwen in de omgeving van de vliegbasis zijn toegestaan. Ook bij deze wijziging is een gelijkwaardige overgang het uitgangspunt, zodat de regelgeving voor de beperkingengebieden zoveel mogelijk gelijk blijft. De voorgenomen luchthavenbesluiten voor Woensdrecht, Gilze-Rijen en De Peel zullen direct in Lden worden opgesteld, de bestaande luchthavenbesluiten zullen vervolgens op een passend moment worden gewijzigd.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat